

Indholdsfortegnelse

Forord

1. En dreng ved navn Benny
2. En ung mand ved navn Andersen
3. Omrejsende spillemand med tilhørende familie
4. Jordrystelsen og dens litterære forløsning
5. Ved det hvide flygel på Chez Ankerfeldt, Frederiksberg
6. ”Dame, blond, solbrun”: To gamle musikerlommebøger
7. ”En ordenes Chaplin”: *Den indre bowlerhat* og det bragende gennembrud
8. Projektmager i fuld vigør
9. Komponist og genfødt spillemand: *Svantes viser* – og mødet med Povl Dissing
10. Livskrisen i en ægtemands liv
11. Rosalina her, dér og allevegne
12. Visekompositionerne der gik lige hjem
13. Prosa, demoner og fremmedfjendtlighed
14. Verdensborger i Danmark: Barbados tur/retur
15. Livet, glæderne og sorgerne omkring de 70 år
16. ”Stadigvæk i live når det gælder”: En hyperaktiv ikke-pensionist

Efterord

Noter

Anvendte kilder

Forord

Over en længere række varme augustformiddage i 2003 mødes jeg med Benny Andersen og taler med ham om hans liv, hans kunstneriske produktion, hans syn på tilværelsen og – skal det vise sig – ikke så lidt andet. Vi finder hurtigt frem til en fast formel for vores samvær. Jeg tropper op hver dag klokken halvelve om formiddagen og banker på døren til Bennys lille bopæl i portnerboligen på Sophienholm ved Bagsværd Sø. Så sidder vi en times tid på Bennys terrasse og derefter når solen kommer for højt op på himlen, i hans stue og taler med hinanden, kun akkompagneret af den summende lyd fra min lille båndoptager. Vi afslutter med at indtage en frokost sammen på Sophienholms cafeteria eller på den nærliggende Nybro Kro. Ved halvto-tiden tager vi afsked, for Benny skal have sin daglige middagslur, og jeg må vente til næste formiddag med at tale videre med ham.

Det hele begynder med Bennys værktøjskasse. Jeg er dårligt kommet ind ad døren den første dag før det går op for mig at jeg uheldigvis har glemt at tage en forlængerledning til min båndoptager med. Men knapt har jeg indviet Benny i problemet før han viser sig fra sin mest hjælpsomme side: Sekunder efter står han på hovedet i sin værktøjskasse hvor han mener at der muligvis kunne tænkes at være ledninger. Det viser sig ikke at være tilfældet, og vi er i stedet henvist til at klare os på bedste beskub med et par ramponerede batterier. Men desværre lader værktøjskassen sig til min store fortrydelse ikke uden videre lukke, og Benny bander og svovler over den, lige indtil det med en kraftanstrengelse endelig lykkes ham at få låget helt på.

Jo, Benny er hurtig i vendingen, hjælpsom, handlekraftig og opmærksom på situationen. Men han er efterhånden også en ældre mand der taler langsomt og ikke altid husker lige grundigt eller godt. Eller måske får han bare stillet for mange opmærksomhedskrævende spørgsmål på for kort tid? Han svarer dog hver gang efter bedste evne, er samtidig præcis i sine formuleringer og har både vid og bid i dem. Desuden har han en uforlignelig evne til at le på en særlig klukkende måde og en ikke mindre uforlignelig evne til lade sine spillevende øjne lyse op eller knibe helt i når noget skal tænkes særligt efter. Benny har ved flere lejligheder udtalt at han afgjort befinder sig bedst i kvindeligt selskab. Desværre kan jeg ikke påberåbe mig at have den kvalifikation. Men det virker nu som om Benny alligevel hygger sig ganske godt med at få lejlighed til at fortælle om sit liv til en interesseret lytter.

Benny er god til at få mig til at føle mig velkommen hos ham. Det har ganske givet at gøre med at han er hvad man kalder et kærligt menneske. Han tiltaler mig konsekvent ”min ven”, sørger altid for at jeg ikke mangler noget eller glemmer noget, og ønsker mig hver dag oprigtigt en god tur hjem mens han sender mig et af sine underfundige, blinkende smil til afsked. Og ved en enkelt lejlighed da vi siger farvel, bøjer han sig frem og retter på min jakkekrave så den sidder rigtigt mens han siger: ”Ja, nu må du undskylde at jeg retter på dit tøj, men der kom pludselig noget omsorg op i mig.”

Denne bog er et forsøg på at portrættere *mennesket* Benny Andersen. Et menneske der tilsyneladende altid var og stadigvæk er sig selv, men alligevel først hen ad vejen trådte i karakter og blev sig selv. Et menneske der – drevet af indre tilskyndelser – realiserede sig selv som kunstner og nåede op på popularitetens højeste top med først og fremmest en lyrisk produktion og en samling viser som kunne få de fleste til at le, græde og ikke mindst se sig selv. Som Elsa Gress engang sagde det, så er menneskets egentlige studium mennesket selv. Det har Benny altid vidst til fulde.

Men Benny er også et menneske der gennem sit liv har levet i et Danmark i kolossal forandring, et Danmark der i dag er så ufattelig anderledes end det var dengang i trediverne da han var en rask dreng fra Søborg. Alle disse forandringer – fra fattigtredivernes industrielle klassesamfund til det ny årtusindes højteknologiske, globaliserede netværkssamfund – har haft Benny med på passagersædet som en opmærksom iagttager udstyret med evnen til at formidle hvad han har set og hørt i ord og toner. Men midt i alle forandringerne har han med sine digte formået at få den løbske verden til at stå stille og vibrere som en kolibri i luften. Og med sin stilfærdige, men indtrængende stemme har han berettet om hvad det vil sige at være menneske, at være lykkelig, at være fortvivlet, at glædes, at undres, at sørge, at håbe, at leve.

Jeg tror næppe at bogen havde set dagens lys hvis det ikke havde været for alle de mennesker som hjalp den så godt på vej. Ud over min familie og mine venner vil jeg gerne takke Lisbet Andersen, Erik Barfoed, Lene Bredsdorff, Anne Kirstine Frandsen, Jarle Førde, Malene Garp, Aigars Godiņš, Søren Hjorth, Vita Jensen, Tenna Malberg og Erik Valeur for deres opbakning undervejs.

Jeg vil desuden gerne takke Jarl Borgen og personalet på Borgens Forlag for at give mig fri adgang til forlagets store arkivmateriale om Benny Andersen – uden hvilket denne bog havde taget sig noget anderledes ud.

Også tak til Thorkild Borup Jensen hvis bøger og artikler om Benny Andersens forfatterskab har udgjort et vitalt fundament for denne bog.

En særlig tak går til Peter Abrahamsen, Erik Andersen, Niels Barfoed, Torben Brostrøm, Suzanne Brøgger, Henning Carlsen, Povl Dissing og Johannes Møllehave for nogle både åbenhjertige og perspektiverende samtaler.

Endelig tak til Benny Andersen selv for at stille op til en længere række af samtaler, for at lytte tålmodigt til alle mine spørgsmål og for at bakke bogen op hele vejen fra den første kontakt til det færdige manuskript.

København, juli 2004

Henrik Marstal